

PRAWA I OBOWIĄZKI RODZICÓW

Dokumenty mówiące o prawach i obowiązkach rodziców to:

- ✓ Ustawa o systemie oświaty
- ✓ Europejska Karta Praw i Obowiązków Rodziców
- ✓ Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy

→ Rodzice mają prawo do:

- Wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem, uwzględniając stopień dojrzałości dziecka oraz wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.
- Informacji o zasadach oceniania wewnątrzszkolnego, a w szczególności o:
 - wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen,
 - sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów,
 - warunków i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej i semestralnej oceny klasyfikacyjnej,
 - warunkach i sposobie oraz kryteriach oceniania zachowania.
- Pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole, stosownie do zakresu jej działania.
- Wyrażenia zgody na objęcie swojego dziecka zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi, zajęciami specjalistycznymi oraz nauką w klasie terapeutycznej.
- Znajomości i opiniowania programu wychowawczego i profilaktycznego szkoły.
- Wglądu w dokumenty dotyczące działania szkoły (statut, WSO)
- Uzyskiwania systematycznej, rzetelnej informacji o postępach, trudnościach w nauce i ich przyczynach, zachowaniu oraz specjalnych uzdolnieniach swoich dzieci.

→ Obowiązki rodziców wynikające z *Ustawy o systemie oświaty*:

- Dopelnienie czynności związanych ze zgłoszeniem dziecka do szkoły.
- Zapewnienie regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne.
- Zapewnienie dziecku warunków umożliwiających przygotowywanie się do zajęć szkolnych
- Zapewnienie dziecku realizującemu obowiązek szkolny poza szkołą, warunków nauki określonych w zezwoleniu.
- Powiadomianie organów gminy o formie spełniania obowiązku szkolnego.

→ Obowiązki rodziców wynikające z *Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego*:

- Rodzice mają obowiązek wychowywać swoje dzieci w sposób odpowiedzialny i nie zaniedbywać ich.
- Rodzice mają obowiązek wychowywać swoje dzieci w poszanowaniu i akceptowaniu innych ludzi i ich przekonań.
- Rodzice mają obowiązek poświęcać czas i uwagę swoim dzieciom tak, aby wzmocnić wysiłki szkoły skierowane na osiągnięcie określonych celów nauczania i wychowania.

Władza rodzicielska

Uznając zasadę autonomii i prymatu rodziny, Konstytucja RP dopuszcza możliwość ingerencji w sferę, władzy rodzicielskiej (art. 48 ust 2). Także Konwencja o prawach dziecka, akcentując autonomię rodziny od wpływów zewnętrznych, dopuszcza jednak możliwość ingerencji w celu zapobieżenia niekorzystnej dla dziecka sytuacji (art. 9 ust. 1), a w przypadkach uzasadnionych poprzez odseparowanie dziecka od rodziny (art. 20).

Zgodnie z treścią przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, rodzice sprawują władzę rodzicielską nad dzieckiem, a dziecko winne jest im posłuszeństwo. Władzę rodzicielską powinni oni jednak sprawować zgodnie z dobrem swojego dziecka, uwzględniając w swoich decyzjach stopień jego dojrzałości. Granicę władzy rodzicielskiej wyznacza **dobro dziecka**.

Właściwie rozumiane **dobro dziecka wymaga od rodziców osobistego oddziaływania na dzieci własnym przykładem i autorytetem. To także okazanie dziecku zainteresowania i poświęcenia, służenie pomocą i radą, sprawowanie osobistej opieki i nadzoru, sprawiedliwe traktowanie.**

Wykonywanie władzy rodzicielskiej

Dziecko pozostaje aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską (art. 92 kro). Przy braku jednolitej definicji uważa się, że władza rodzicielska to ogół obowiązków rodziców względem dziecka w celu należytego wykonania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz wychowania i kierowania dzieckiem. Składnikiem władzy rodzicielskiej są także uprawnienia rodziców.

Wychowanie dziecka to kształtowanie jego osobowości, postaw emocjonalnych i systemu wartości. To także wyposażenie dziecka w umiejętności współżycia społecznego, wykształcenie poczucia obowiązków i odpowiedzialności i szeregu innych cech potrzebnych w prawidłowym funkcjonowaniu osobniczym i społecznym.

Wachlarz oddziaływań rodziców wobec dziecka w ramach wychowania obejmuje z jednej strony oddziaływania fizyczne, takie jak: dbałość o zdrowie, życie, sprawność fizyczną dziecka, wypoczynek, odpowiednie warunki mieszkaniowe, ubranie i wyżywienie, z drugiej zaś strony to oddziaływania duchowe. Do nich należy zaliczyć: wpajanie dziecku zasad moralnych i zasad współżycia społecznego, kształtowanie charakteru i nawyków,

Kierowanie dzieckiem to podejmowanie odpowiedzialnych decyzji, m.in. w sprawach obywatelstwa dziecka, zmiany imienia i nazwiska, określenia miejsca pobytu, sposobu leczenia, światopoglądu, wyboru kierunku edukacji, sposobu wychowania, rozwoju zainteresowań, wyjazdów zagranicę, regulowanie oraz nadzorowanie trybu życia dziecka, w tym ochrona dziecka przed zagrożeniami i demoralizacją. W swoich decyzjach wobec dzieci rodzice powinni kierować się przede wszystkim podstawowym kryterium dobra dziecka i zgodności z interesem społecznym. Swoją pieczę nad dzieckiem rodzice powinni sprawować z należyłą starannością.

Sytuacja, gdy np. rodzice odmawiają zgody na zabieg lub operację medyczną, która jest potrzebna dla ratowania zdrowia lub życia dziecka, jest przykładem nienależytego wykonywania władzy rodzicielskiej i stwarza zagrożenie dobra dziecka. Podobnie jak działania polegające na nadużywaniu kar cielesnych lub długotrwałym zaniedbywaniu potrzeb dziecka. W takich przypadkach sąd opiekuńczy może zastosować środki ograniczające władzę rodzicielską, chociażby w postaci nakazania rodzicom skierowania dziecka do szpitala, lub zobowiązania ich do określonego zachowania:

dokonania potrzebnych z punktu widzenia dobra dziecka zabiegów, badań specjalistycznych czy też skierowania do właściwych specjalistów.

W sytuacjach zagrożenia dobra dziecka ingerencja w rodzinę powinna polegać przede wszystkim na działaniach profilaktycznych zapobiegających skutkom niewłaściwego lub

nieudolnego sprawowania władzy rodzicielskiej. Ustawodawca nakazuje nie tylko zapobiegać naruszeniom dobra dziecka, ale także zaleca usunąć naganne skutki postępowania rodziców.

Nienależyte wykonywanie władzy rodzicielskiej skutkuje ingerencją sądu opiekuńczego, który w zależności od stopnia zagrożenia dobra dziecka może wydać stosowne zarządzenie, m. in. w postaci: zobowiązania rodziców do określonego zachowania, poddania wykonywania władzy rodzicielskiej nadzorowi kuratora sądowego, ograniczenia władzy rodzicielskiej, zawieszenia jej, pozbawienia władzy rodzicielskiej oraz pozbawienia rodziców osobistej styczności z dzieckiem (art. 109 kro).

Lidia Jakób pedagog szkolny